

**ВІДНОВЛЕННЯ ЗУПИНЕНОГО ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ ПЕРЕД ЗВЕРНЕННЯМ ДО СЛІДЧОГО СУДДІ
З КЛОПОТАННЯМ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Бобечко Назар Ростиславович

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

У правозастосовній діяльності непоодинокі випадки проведення процесуальних дій у зупиненому досудовому розслідуванні з підстави оголошення в розшук підозрюваного місцезнаходження якого невідоме або він виїхав та (або) перебуває на тимчасово окупованій території України чи за межами України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик. При цьому такі процесуальні дії не пов'язані із встановленням місцезнаходження підозрюваного.

Вищеописана ситуація зумовлена помилковим тлумаченням відповідних положень кримінального процесуального закону.

Зі змісту ч. 5 ст. 280, ч. 1 ст. 282 КПК України випливає, що у зупиненому провадженні досудовому розслідуванні накладається заборона на проведення тільки тих слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, які не спрямовані на встановлення місцезнаходження підозрюваного.

Таке правове регулювання пояснюється статусом підозрюваного у досудовому провадженні, який є його центральним суб'єктом, наділений системою процесуальних прав і низкою процесуальних гарантій, реалізувати та забезпечити які, за відсутності підозрюваного, не видається можливим. Тому проведення процесуальних дій у період його тимчасової неможливості участі у кримінальному провадженні необхідно розцінювати як порушення права підозрюваного на захист.

Заборона проведення слідчих (розшукових) дій у зупиненому провадженні досудовому розслідуванні зумовлена також тим, що вони можуть супроводжуватися застосуванням процесуального примусу, який з метою забезпечення прав і свобод особи у кримінальному провадженні повинен мати тимчасовий характер, тобто застосовуватися лише у межах строків досудового розслідування. Утім, у разі наявності достатніх даних, що вказують на переховування

підозрюваного від органів досудового розслідування та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності, слідчі (розшукові) дії є основними засобами, спрямованими на його розшук.

Окрім того, зупинення досудового розслідування згідно з ч. 5 ст. 219 КПК України перериває перебіг його строку, а також строків давності кримінальної відповідальності, за умови ухилення підозрюваного від слідства та суду (ч. 2 ст. 49 КК України). Утім строк із дня винесення постанови про зупинення кримінального провадження до дня її скасування слідчим суддею включається у строки досудового розслідування, крім випадків винесення такої постанови у порядку, особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану. Водночас перебіг інших строків (заходів забезпечення кримінального провадження, запобіжних заходів, негласних слідчих (розшукових) дій) продовжується. Тобто дізнавач, слідчий, детектив НАБУ, БЕБ, прокурор можуть вчиняти тільки ті процесуальні дії, які їм не доводиться вчиняти, коли кримінальне провадження відбувається у звичайному режимі.

Тож після зупинення досудового розслідування тимчасово припиняється не все кримінальне провадження. У зупиненому провадженні досудовому розслідуванню встановлена заборона на проведення тих процесуальних дій, що безпосередньо спрямовані на його закінчення.

Зупинення досудового розслідування не є однією з форм його закінчення, а постанова про його зупинення – підсумковим процесуальним рішенням цієї стадії кримінального провадження.

Тому одним із загальних процесуальних наслідків зупинення кримінального провадження є наявність у службової особи, яка прийняла таке рішення, обов'язку відновити досудове розслідування у випадках, передбачених кримінальним процесуальним законом.

Відповідно до чч. 1, 2 ст. 282, п. 7 ч. 2 ст. 36 та ч. 2 ст. 305 КПК України зупинене досудове розслідування відновлюють за наявністю однієї з чотирьох підстав: 1) коли перестала існувати підстава, що зумовила зупинення досудового розслідування; 2) коли виникла необхідність у проведенні слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій, що можуть бути проведені без участі підозрюваного; 3) коли слідчий суддя скасував постанову про зупинення досудового розслідування (це можливе у випадку оскарження такої постанови учасниками кримінального провадження); 4) коли прокурор скасував постанову про зупинення досудового розслідування.

На виконання ухвали слідчого судді про скасування постанови про зупинення досудового розслідування дізнавач, слідчий, детектив НАБУ, БЕБ, прокурор зобов'язані винести постанову про відновлення досудового розслідування, копія якої невідкладно надається,

а у випадку неможливості надання надсилається у триденний строк стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження (ч. 1 ст. 282 КПК України), а також внести відомості про відновлення досудового розслідування до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ч. 1 ст. 282 КПК України, абзац 14 п. 1 розділу II Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення [1]).

Процесуальні дії, про які йдеться у ч. 1 ст. 282 КПК України, є компонентом кримінальної процесуальної діяльності, суть якого становлять вчинки суб'єктів кримінального провадження, що є результатом реалізації ними прав і виконання обов'язків, передбачених кримінальним процесуальним законом, спрямований на пізнання обставин кримінального провадження, забезпечення його належного перебігу та гарантування реалізації учасниками кримінального провадження їх прав.

Призначенням процесуальних дій є не лише збирання та перевірка доказів, але й забезпечення реалізації процесуальних прав учасників кримінального провадження (зокрема надання чи надсилання копії постанови про відновлення досудового розслідування) та забезпечення належного перебігу кримінального провадження (наприклад, погодження прокурором клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, внесення відомостей про відновлення досудового розслідування до Єдиного реєстру досудових розслідувань).

Тож звернення слідчого, детектива НАБУ, БЕБ, прокурора до слідчого судді з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування не є слідчою (розшуковою) дією, спрямованою на встановлення місцезнаходження підозрюваного, оголошеного в розшук. Складання, погодження прокурором і направлення до слідчого судді клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування у зупиненому досудовому розслідуванні не допускається. Перед складанням, погодженням прокурором і направленням до слідчого судді клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування у кримінальному провадженні, досудове розслідування в якому зупинене, слідчий, детектив НАБУ, БЕБ повинен відновити досудове розслідування.

Література:

1. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затверджене наказом Генерального прокурора від 30 червня 2020 р. № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>